

PREPROSTE BESEDE

ŽIVLJENJE S SMEHOM

ŠOLSKO LETO 1998/99

XXXI. / 1

Tom Perčič

PREPROSTE BESEDE

ŽIVLJENJE S SMEHOM

ŠOLSKO LETO 1998/99

XXXI. / 1

II 30226

D2003/16

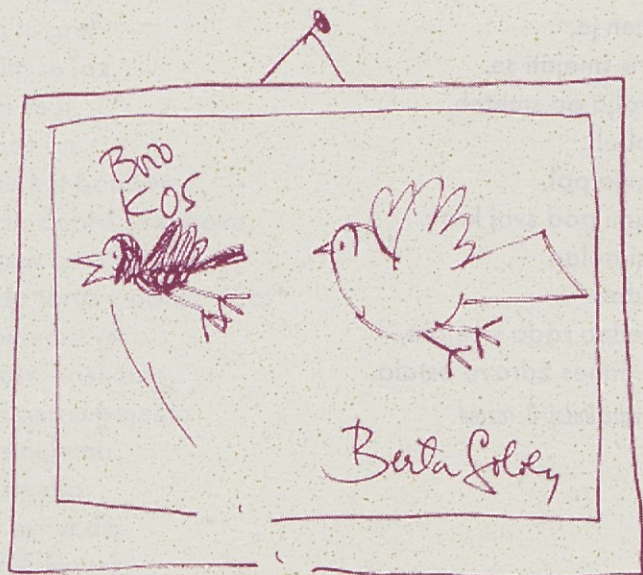
SREČANJU S PISATELJEM NAPROTI

Pisatelj TONE PARTLIJČ, predmetni učitelj slovenščine, dramaturg in poslanec, je poznan v vsem slovenskem prostoru - najmlajše razveseljuje z deli, pri katerih tudi skozi humor zna povedati zelo resno sporočilo; manj mladi pa smo se nasmejali ob njegovih komedijah, kjer ne manjka tudi kritičnih misli o sedanjem trenutku, radi pa mu prisluhnemo tudi kot poslancu, saj vedno postavi pravo besedo na pravo mesto. Vsi, mladi in manj mladi, pa se ga prav gotovo spomnimo po komediji *Moj ata*, socialistični kulak, saj smo jo lahko videli v gledališču, na televiziji ali pa kot film. Razumljivo je, da je srečanje s takšnim pisateljem dogodek, ki se pomni. Dodaten razlog za dogodek pa je prav gotovo še podatek, da je pisatelj Tone Partljič tudi predsednik Bralne značke Slovenije.

Da bi bila beseda še bolj sproščena, smeh še bolj poln odkritosrčnosti, smo šli srečanju s pisateljem naproti s šolskim glasilom *PREPROSTE BESEDE*; v njem poskušamo prikazati vse tisto, kar bi radi pisatelja vprašali. Da pa bo več časa za pisateljevo besedo - tudi kar tako, že zdaj dajemo za branje spoznanja, porojena v počitniških dneh, da bo lahko v pravem času prišla beseda do polnega življenja.

Živeti s smehom je zdravo - tedaj so tudi skrbi manjše.

Urednik

V SPOMIN
NA JENTRUPERT.

NA SMEH NAM GRE

SMEH

Smeh dragocen je,
zato jer dobro smejati se.
Smeh se ne valja po smeteh,
ampak po zobeh.
Smeh je zdravja pol,
zato ga sprejmi pod svoj krov.
Brez smeha si bolan
in bled vsak dan.
Jaz sem se vedno rada smejala,
zato sem do danes zdrava ostala.

Aleksandra Rataj, 3. razred

SMEŠNI PETELIN

Smešni petelin
je na risalnem listu živel.
Iz črne barvne podlage v tušu
v svet je odhitel.
Ta moja risba,
smešna kar se da,
v reviji Kekec je bila objavljena.

Helena Medved, 3. razred

SMEH

Smeh ni greh.
Smejim se jaz,
smejiš se ti,
smeji se on
sladko kot bonbon.
Če kdo dobro šalo pove,
na smeh nam gre.
Če kdo torto v obraz dobi,
se smejemo vsi.
V trgatvi vriskamo,
veseli pesmi pojemo
in se smejemo.
Brez smeha
živeti se ne da,
saj vsak človek
se rad smehlja.

Darja Mohorčič, 5. razred

SMEH

Smeh ima
usta do ušes.

Se veselimo,
se kislo ne držimo.

Vsi, ki radi se smejimo,
kisle obraze v vesele spremenimo.

Torej, smejmo se: HA, HA, HI, HI, HO, HO,
in svet veliko lepši bo.

Teja Brezovar, 6. razred

KAKO SE SMEJIMO

Če se super imamo,
se hahljamo:

HA, HA, HA, HA...

Če se veselimo,
se na glas režimo:

HI, HI, HI, HI...

V cirkusu za trebuh se držimo
in od smeha kar norimo:

HO, HO, HO, HO...

Če pa v sebi se smejimo,
življenje uživati želimo.

Teja Brezovar, 6. razred

SMEH, SMEH, SMEH

Smejem se, ko kdo pove smešno šalo.
Smejem se, ko berem zelo smešno knjigo.
Smešno je, če kdo pade v vodo.
Smešno bi bilo, če bi lizala lučko iz papirja.
Smešno je bilo, ko sem rekla učiteljici oči. Vsi so se smejali.
S prijateljico Martino se smejeva, ko pojeva smešne pesmi.
Smešno je bilo, ko sem sedla na kolo in se je znižal sedež.
Smešno je bilo, ko sva z mami jedli in je računalnik zapiskal.

Tjaša Brčar, 1. razred

Smejem se, če se kdo heca.
Smejem se, ko se kdo spakuje.
Smejem se, ko Union Olimpija zmaga.
Smejem se, ko dam koš.
Smejem se takrat, ko imam rojstni dan, ker sem vesel.
Smejem se, ko kdo pove šalo.
Smešne so risanke.
Smejem se, ko se učiteljica kaj poheca.
Smejale sem se, ko sem pri frizerju pozabil plačati.
Smešno je, ko kapo obrnem narobe.
Včasih si prijatelji pripovedujemo smešne uganke in se smejemo.

Tjaž Brezovar, 1. razred

Smejem se na zabavi.
V naši pekarni se smejem, če se peki kaj smešnega pogovarjajo.
Smejem se takrat, ko sestra Jerca pade.
Med odmorom se smejemo, ko kdo kaj smešnega pove.
Rada gledam smešne risanke po televiziji.

Urša Grebenc, 1. razred

Smešno je, če kdo pove smešno šalo. Smešno je tudi, če me kdo žgečka.

Smešno je, če se moj sošolec Tjaž smeje.

Smešno je, če pri karateju trener pokaže smešno vajo.

Smešno je, ko moje sošolke in moji sošolci napišejo kaj smešnega.

Pri likovni vzgoji sem narisal smešnega konja in sem ga hitro dal učiteljici, da se ne bi sošolci smejali.

Anže Mikec, 1. razred

Smejem se, ko sem v bazenu, ker je lušno.

Smejem se, če se sestra Leja smeje.

Smejem se, ko dobim novo prijateljico, ker sem vesela.

Na srečanju nedonošenčkov so pevci peli smešne pesmi in zato sem se smejala.

Ko se stara mama Marija kaj poheca, se smejem.

Barbi Lamovšek, 2. razred

SMEŠNA IGRICA

V šoli smo pri glasbi igrali igrico o štirih račkah. Kar je naredila prva, sta naredili tudi drugi dve, četrta pa se je trmala. Jaz sem bila četrta. Na koncu je volk vzela četrto račko. Takrat, ko jo je vzela, so se vsi zelo krohotali. To pa zato, ker je bil volk fant. Ko sem pa gledala igrico, v kateri so potem igrali moji sošolci, je bilo pa še bolj smešno. To pa zato, ker ko sem sama igrala, mi je bilo kar malo nerodno in se nisem upala smejati. Ko sem pa gledala druge, sem se lahko bolj sprostil.

Nina Bartolj, 2. razred

SMEŠNI KOZLIČKI

Pri nas imamo šest kozličkov. Najstarejša dva sta stara petdeset dni, najmanjša dva pa devetintrideset dni. Štirje so rjavo-črno lisasti, dva pa bela in lisasto bele barve. Dve kozici imata rožičke, vsi drugi kozlički pa so brez njih. Že ko so bili stari manj kot en mesec, so skakali z višine hlevskega okna. To se mi je zdelo smešno, ker so padali na trebuh, hrbet in na noge. Ko se prekucujejo, je včasih tako, kot da bi kakšen kozliček zajahal drugega kozlička ali kozico. Ko jih trikrat na dan spustimo, da sesajo, se zapodijo kot nori, tako da se skoraj vsak od njih prekucne. Ko je bil kozliček Poki prvič moker, je skakal z zadnjim delom telesa navzgor. Smešno pri kozličkih je tudi to, ko veselo skačejo iz jaslí ali s hlevskega okna. Ko skočijo dol, zdirkajo proti jaslim ali se spet začnejo loviti in igrati, da so res prav smešni. Včasih jih dražim, tako da jih dam v boks ali na hlevsko okno. To ni vedno smešno, ker me velikokrat ne ubogajo in gredo ven iz boksa..

Nejc Ribič, 2. razred

SMEŠNA ANGLEŠČINA

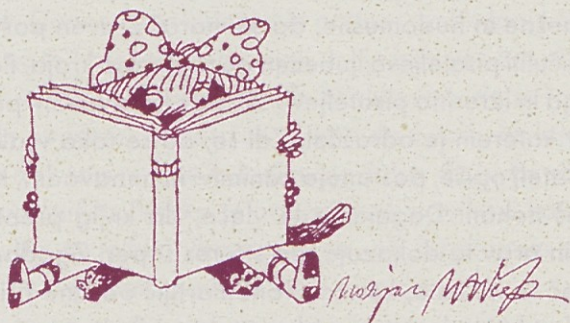
Ko sem se letos prijavil k angleščini, se mi je zdelo veliko besed smešnih. Še posebej smešna je bila beseda face. Mislil sem, da so to smešni obrazi, vendar je učiteljica povedala, da se izgovori fejs in da pomeni obraz. Cel dan se mi je zdela ta beseda smešna, zato sem si jo dobro zapomnil. Če bi jo moral kdaj na glas povedati, bi mi bilo nerodno, ker bi mi šlo ves čas na smeh. Kadar jo vidim kje napisano ali če jo slišim, me spominja na obraz Bruce Leea. Če bi se pri vsaki angleški besedi spomnil na kaj smešnega, bi se tega tujega jezika hitro naučil.

Damjan Brnar, 3. razred

SMEŠNA IGRICA NA ROJSTNEM DNEVU

Ko je imela moja sestra Andreja rojstni dan, je povabila veliko sošolk in sošolcev. Igrali smo se veliko zanimivih igric, ampak najbolj smešna igrica je bila, ko so morali sošolci oponašati druge osebe. Štirje prostovoljci so odšli iz sobe. Andreja je pomešala škatlo z listki, na katerih so bile napisane osebe. Potem so prostovoljci Milan, Marko, Teja in Maja prišli v sobo. Vsak je izvlekel listek. Teja je oponašala babico, Marko dojenčka in Milan Primoža Peterko. Igrica je bila smešna zato, ker so smešno sedeli, ležali in se hecno premikali.

Jasna Udovč, 3. razred

S PISATELJEVIMI DELI ZA BRALNO ZNAČKO

Ker je na šoli dr. Pavla Lunačka med počitnicami ob torkih odprta knjižnica, so nam knjige HOTEL SEM PRIJETI SONCE, SLIŠAL SEM, KAKO TRAVA RASTE in DUPLEŠKA MORNARICA prišle v branje - za dokaz, da so knjige prebrane, pa nekaj zapisov mnenj o delih.

Prva misel, ki se mi je utrnila, ko sem si knjigi Hotel sem prijeli sonce in Slišal sem, kako trava raste sposodila v knjižnici, je bila: Knjigi s tako posebnima naslovoma bosta gotovo nekaj posebnega. Zdelo se mi je, da je bil pisatelj tako gotovo zaljubljen, če je slišal še travo rasti, tisto da je pa hotel prijeli sonce, mi pa ni bilo čisto jasno. Pa mi je postalo, ko sem prebrala knjigi, ki se pravzaprav dopolnjujeta. Zgodbe so si med sabo precej različne. Nekatere so tenkočutne, spet druge pa so smešne in hudomušne, da se moraš zraven pošteno nasmejati. V vseh je čutiti pisateljevo ljubezen do rojstnega kraja, Pesnice, ljubezen do lepega in izredno pisateljevo žilico, s katero nam približa domače, okolje, v katerem je odraščal. Zdi se, da še tako vsakdanji dogodki, ko jih pisatelj opiše, postanejo zanimivi in nenavadni. Ko začneš brati, ne moreš nehati. Dogajanje te vleče, da knjig preprosto ne moreš odložiti in prav to dokazuje, da sta res super. Zgodbe so mi osvojile srce. Všeč so mi zato, ker zna Tone Partljič odlično prikazati žalost in veselje, kot bi imel v istem mehu smeh in jok.

Zgodbo Ali veš, koga so danes pokopali? je vprašal Domen osorno smo letos brali tudi pri uri slovenščine. Zraven smo se pošteno nasmejali. Ampak tisto, kar je napisal pisatelj na koncu, da se materine besede, češ da bo nekoč ali velik umetnik ali pa velik norec, niso uresničile, ker ima vsakega po malo - no, zdi se mi, da to ne drži. Pisatelj Tone Partljič je namreč velik umetnik.

Andreja Udovč, 6. razred

Doslej sem prebrala že kar precej knjig, v katerih pisatelji opisujejo svoja mlada leta. Vendar pa so mi bile te Partljičeve zgodbe še posebno všeč - nekaj res posebnega. Težko bi opisala, zakaj tako čutim. Že njegov stil pisanja je odličen. Malo humorja (oziroma kar precej), pa še resnost in ta "zmešanica" skupaj enkratna pride.

Hotel sem prijeti sonce - enkratne zgodbe. Vse opisuje tako natčno in lepo, kot bi se zgodilo včeraj in ne pred nekaj desetimi leti. Najbolj mi je všeč zgodba o ateju, ki je prišel iz vojne. Res je čutiti, da je bilo takrat v hiši največ veselja. Presrečna mama, ki je že mislila, da je izgubila moža, in seveda otroci, ki so končno le imeli spet očeta. Zelo pa se čuti, kako so otroci spoštovali ateja in mamo. Čuda doživetij - o sosedovi teti, o biciklu, njihovo nakupovanje, sladoled... Včasih je res bilo vse drugače. Danes pa - sladoled in nakupi - vsakdanje opravilo. Tudi o soncu, ki ga je hotel pisatelj prijeti, mi je bilo več kot všeč. Tudi sama sem včasih veliko sanjarila o soncu. Mislija sem, da so tam doma bitja, vsa rjava in opečena, in ves čas so seveda v vodi. Ni lepšega. A zdaj mi je jasno, da s tem ni tako in tudi moja želja, da bi šla na Sonce, se ne bo nikoli uresničila. Veliko je napisal tudi o njihovi kozi. Prava ubožica. Prav hudo mi je bilo. Brez zamere - ob Zizeku sem se pa res nasmejala. Na svetu so pač stvari, ki nam niso dane.

Slišal sem, kako trava raste - še ena super knjiga s super zgodbami. Tudi poučnimi - kaj je dialektika, pa kako so se včasih poročali, o tem se mi še sanjalo ni. In tudi za Pesnico sem prvič slišala. In prav rada bi jo obiskala in si jo ogledala - predvsem me zanimajo njihove hiše. Zelo zanimive zgodbe pa so bile o njegovi sestri, njeni ljubrezni, profesorju Stoparju, pa o prijateljici, s katero sta se skregali... Nekoč so bile najstnice nam podobne. No ja, ob obisku kakega profesorja na domu danes ni tako hudo - morda nov prt na mizo - in to je vse. Pa njegov pevski talent - ali Francijeve ščuke! Ta je bila pa res dobra - tudi dandanašnji bi se morda tako lahko izmuznili zaradi slabih ocen. Super ideja, gospod pisatelj! Hvala! A sama vseeno upam, da mi ne bo nikoli treba. Pa tudi nekaj o živalih. Mački. Še nove super zgodbe.

Vse kot danes. Le da mačke že jedo kitekat in ne klobas. Ženijo pa se prav tako. Pa še kako! In za konec, a ne za posladek - najbolj žalostne zgodbe. Kar na jok mi je šlo. Kot verjetno tudi pisatelju, ki je pisal o tem. O očetovi smrti. Sicer pa moram res reči, da ima pisatelj enkratno oko, ki seže res daleč nazaj, prav tako pa tudi srce in roke. Z eno besedo: Odličен je!

Morda se bom tudi jaz kdaj lotila svojih spominov. To me je že dolgo mikalo, tokrat pa res zelo zelo zamikalo. In to ravno zaradi teh dveh (kot bi mi rekli) mega knjig.

Tina Medved, 6. razred

Ko sem privolila, da bom prebrala kakšno Partljičevo delo, sem bila prepričana, da bo to dolgočasno branje, a sem se ob branju krepko premislila.

Ob knjigah sem imela občutek, da sem se premaknila za nekaj desetletij nazaj. Vzemimo zgodbo Prvi sladoled. Danes jemo otroci sladoled že skoraj vsak dan, takrat pa je bilo to nekaj posebnega. V delu Slišal sem, kako trava raste, so mi še posebej všeč fotografije, ki ti dajo občutek, da bereš nekaj resničnega, predstavljaš si, kakšno družino je imel pisatelj, kje se vse dogaja.

Zgodbe so se mi zdele zanimive, ker je v njih dovolj humorja, življenja in tudi drobec žalosti. Take knjige pa z veseljem prebiram in ob njih uživam.

Teja Brezovar, 6. razred

DUPLEŠKA MORNARICA

Ob koncu šolskega leta sem dobil za nagrado knjigo Dupleška mornarica, ki jo je napisal pisatelj Tone Partljič. Knjigo sem kmalu vzel v roke in jo začel brati. Bil sem navdušen in zgodba me je kar srkala vase. Prevzelo me je pisateljevo doživeto in slikovito opisovanje vseh dogodkov in oseb. Vse skupaj se začne, ko Frančeku umre mati in tako postane sirota. Ob njem sem spoznal, kako pomembni so starši, ki otroku vseskozi stojijo ob strani in mu pomagajo. Franček je za pomoč prosil strica in na krut način spoznal, kako denar kviri ljudi, saj njegov premožni stric kljub bogastvu ni hotel skrbeti zanj, ni mu privoščil niti suhe žemlje. Zato se je Franček moral znaйти sam. To mu je tudi odlično uspevalo, zato sem ga občudoval in upam, da mu bom kdaj tudi podoben. Franček je kljub temu, da je bil sirota, ostal pošten in delaven. Pridružil se je splavarjem in v tistih dneh je spoznal Barbaro, v katero se je zaljubil. Barbara je bila za deklo pri Biškupih. Pravi starši so jo zapustili in Barbara je mislila na samomor. Franček pa jo je potolažil in ji obljubil, da jo bo prišel nekega dne iskat. Nato se je vrnil v Duplek, kjer je dobil dva prijatelja, s katerima je doživel svojo največjo pustolovščino. V tej prigodi se je izkazalo, kako pomembni so dobri prijatelji, na katere se lahko zaneseš. Skupaj so preprečili goljufijo, dobili nekaj denarja in s seboj odpeljali Barbaro. Na koncu se je Frančeku njegova poštenost izplačala in se je vse dobro končalo. Tudi jaz bi bil glede poštenosti vseskozi rad podoben Frančeku in upam, da bo tudi moja poštenost poplačana. To delo Toneta Partljiča mi je bilo zelo všeč in zato ga priporočam tudi ostalim bralcem.

Tomaž Bartolj, 6. razred

Ko sem bral knjigo Dupleška mornarica, sem se vživel v vlogo Frančka. Njegova zgodba me je zelo pretresla. Biti brez matere in očeta je res hudo. In ko ga še stric, župan in gostilničar, ni hotel sprejeti, je ostal prepuščen samemu sebi. Potem je šel na splav, s katerim so prevažali les, in ga čuval ponoči, pri tem pa ugotovil, da hoče nekaj ljudi zaslužiti s prekupčevanjem lesa. Ko so prišli do konca poti, so razložili les in takrat je Franček spoznal Barbaro. Ker je bila tudi ona sama - živela je v rejniški družini - ji je obljubil, da bo nekoč prišel ponjo. Zaupala mu je, da gospodar prekupčuje z lesom. Ko se je Franček vrnil v Duplek, je s prijateljema ustanovil Dupleško mornarico. Franček jima je razložil o prekupčevanju lesa, a oni jim bodo namero preprečili - z ranco, ki so jo obnovili, so jim sledili. Vendar pa so prekupčevalci lesa s splavom nasedli. Medtem je šel Franček k družini, kjer je živela Barbara, in se dogovoril, da bo prodal les, ki so ga s splava preložili na vozove. Dupleška mornarica je dobila denar, Franček pa je s seboj vzel tudi Barbaro. Franček je najprej del denarja, ki so ga dobili, nesel lastnici, ki so ji prekupčevalci ukradli les.

Rad bi bil podoben Frančku, saj je bil tako pogumen, da je preprečil goljufijo, hkrati pa še dobil nekaj denarja, ki ga je delil s prijateljema.

Marko Gorenc, 6. razred

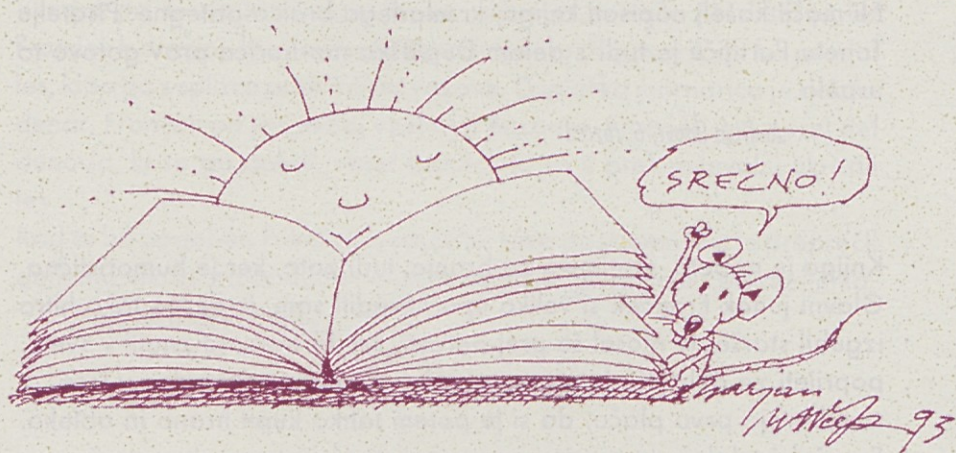
To je knjiga, ki je ne boste prebrali, ampak pogoltnili, tako je napeta in prežeta tudi s humorjem. Povest se odvija v časih, ko so po Dravi še pluli splavi in so splavarji - flosarji tovorili les, kar je bilo težaško delo. Suče se predvsem okrog treh mladih fantov - Frančeka, Lojzeta in Angela. Da bi preprečili nezakonito prodajo lesa, so ustanovili Dupleško mornarico. Po mnogih zapletih in dogodivščinah se vse srečno konča, Franček celo spozna ljubezen svojega življenja, rdečelaso Barbaro. Knjige ne priporočam samo otrokom, pač pa tudi odraslim. Meni je bila všeč zato, ker pisatelj ne olepšuje dogajanja, piše samo tako, kot preprosto čutimo otroci. Ko začneš brati, se poistovetiš z junaki in vse doživljaš z njimi: veselje, žalost, razočaranje in tudi srečo.

Ni mačji kašelj napisati knjigo, ki mladega bralca pritegne. Pisatelju Tonetu Partljiču je tudi z delom Dupleška mornarica prav gotovo to uspelo.

Andreja Udovč, 6. razred

Knjiga je napeta, zanimiva za branje, tudi zato, ker je humoristična. Glavni junak Franček si veliko upa narediti sam, in ker je tako hitro izgubil starše, je moral še prej odrasti, kot bi sicer, se znajti v svetu, poprijeti za delo. Ko je pomagal splavarjem pri razkladanju lesa, je dobil svojo prvo plačo, da si je potem lahko kupil hrano in obleko. Franček je dober, pogumen, samozavesten in čeprav nima staršev, se znajde. Sicer ga drugi ne marajo preveč, zato ga vedno obsodijo, četudi on tistega ni storil. Rad ima dogodivščine, s prijateljskima je šel na lov za prekupevalci lesa. Lahko bi komu povedal, vendar ni hotel. Rad imam take knjige, saj je Dupleška mornarica zanimiva za branje, bralca pritegne, da je ne odložiš prej, preden je ne prebereš.

Jernej Rugelj, 7. razred

MED HUMORJEM IN STVARNOSTJO

Dragi pisatelj TONE PARTLIČ,

že dolgo ste poznani na različnih področjih. Kolikokrat ste s svojimi komedijami nasmejali številne množice. A ker nekako komedija ni moje interesno področje, sem Vam prvič verjel ob satirični komediji *Moj ata*, socialistični kulak, le toliko sem starejši od Vas, da sem tudi še kot otrok doživljal tiste čase - čeprav pri nas ni bilo kulakov.

Vendar pa - priznam - veliko bolj me je pritegnilo delo *HOTEL SEM PRIJETI SONCE* - delo, vredno večkratnega branja - tu je humor veliko bolj v ozadju - v ospredju so spomini - kot utrinki zvezde; vendar pa ti utrinki, skice, vinjete, kroki, kot jih imenuje dr. Igor Saksida, avtor spremne besede k tretji izdaji tega dela, niso v časovnem zaporedju - pač pa tako, kot se zvezda utrne.

Prvi utrinek je namenjen materi; včasih preveč poenostavljamo in govorimo, da je le Cankar postavil najlepši spomenik materi, kvečjemu še dodamo Voranca s Solzicami. Jaz pa trdim, da si ne predstavljam na primer Pavčkove poezije brez pesmi o materi, nikakor pa ne moremo tudi mimo Vas - čim težavnejše je bilo življenje matere, tem globlja je navezanost nanjo. Mi pritrudite?

Skoraj vsak pisatelj, se mi zdi, piše o materi. Če ne tako naravnost, pa so njene poteze, njena duša, njene enkratnosti skrite v kaki povsem drugi osebi. Tudi zame so najlepše o materi pisali Cankar, ki je bil kar "obseden" od tega, Voranc in Pavček. A tudi drugi, na drug način, recimo Kranjec ali v zadnjem času v Frkolinih Marjan Tomšič, ki piše o mami, dušici mrtve mame in o mačehi na izjemen način. Sam sem pisal "naravnost" o mami v črticah, ki jih omenjate (*Tetica*, zdaj sem pa te prišla) in drugih. V mojem edinem obsežnem romanu *Pri Mariji Snežni* zvoni pa je mama "skrita" v osebi Micike, ki žalostno umre v svojem dvajsetem letu, a moja mama na srečo živi že osemdeset let. A je v tisti "neresnični" osebi v romanu še najbolj "resnična". Vse to so čari in skrivnosti pisateljavanja.

Je bila tudi pri Vas mati tista, ki Vas je navdušila za svet književnosti?

Ja, naša mama je kljub naši relativni revščini in kljub temu, da je delala od jutra do pozne noči, rada brala. Tudi zdaj še bere. Zdi se mi, da je bil ata kar malo ljubosumen na to, kar sem popisal v črtici Ata in knjige. Mama je v otroštvu brala tudi nam otrokom in tudi pesmice, ki jih je znala na pamet, nam je deklamirala. Bil sem presunjen, ko mi je na neki šoli, ki sem jo obiskal v zvezi z Bralno značko, neka starejša učiteljica rekla: - Ko sem bila majhna, je Vaša mama služila pri mojih starših. Zdaj večkrat pravimo: Mickin sin Tone piše knjige. To ima po mami. Česar sama ni mogla uresničiti, ste uresničili Vi! - Presunilo me je, ko so v neki dekli odkrili, da nosi nekaj drugačnega v sebi, in to povezali z menoj, njenim sinom. Po tem bi sklepal, da sem slo po pisanju podedoval po mami.

Večkrat ste v mladosti doživeli, da so Vam rekli neroda: naj bo ob vožnji z botro in z Vašim priganjanjem krave - ali ob prvem sladoledu - preskočiva bicikel ali kolo - ali pa tedaj, ko se je avto znašel pred drevesom. So se mladostne napovedi uresničevale tudi kasneje v življenju?

Ne vem. Pri nekaterih stvareh nisem povsem neroden, na primer pri vtikanju pisalnega ali korekturnega traku v električni pisalni stroj, tudi pri ribolovu, se mi zdi, sem kar spreten. Sicer z rokami in s prsti hitro tipkam, toplo božam, srčno pozdravljam, za kako vijačenje, vrtanje, rezanje pa sem res neroden... A tudi spretno tipkanje in božanje ni čisto brez vrednosti zame. In celo za mojo vnukinjo ne, ki je sama spretna po svojem očku, da je kaj... Prava fino-mehaničarka...

Včasih človeka popade tudi zla misel; rekli ste, da se Vam je mnogokrat ponoči sanjalo - bi rekel tudi v budnem stanju - o tistem, kar ste podnevi doživljali. Večkrat je bila kot mora - tudi tisto o ribici; ali ste se more rešili s tem, da ste materi povedali - ali je šele iz knjige zvedela za Vaš trenutek slabosti?

Ja, poleg budnega in sanjskega (na katerega ne dam kaj dosti) sveta globoko čutim še nek vmesni svet, med spancem in budnostjo. V glavnem ne govorim o njem, tudi mami in ženi ne... In tudi svojih sanj nikomur ne pripovedujem, čeravno pri nekaterih ljudeh opažam, kako zjutraj hitijo pripovedovati svoje sanje... Marsikdo, ki živi z menoj, prvič izzve za skrivnosti iz mojih knjig...

Kot prolog in epilog se zvrstita doživetji o živalih, saj se velikokrat pojavljata v živiljenju otrok. Najprej mačka - nato koza: Vsaka pa ima svoje sporočilo: Mačka bi lahko bila tudi simbol odtujenosti med ljudmi - tudi pri tistih, ki so zgubili stik z zemljo. Koza pa je menda vseskozi obdržala prizvok revščine - čeprav imajo še danes marsikje kozo s čisto drugačnim namenom. Se strinjate?

Gospod Jože, kako se ne bi strinjal s tako tenkočutnim izpraševalcem?! Ne vem pa, zakaj "imajo še danes marsikje kozo s čisto drugačnim namenom..." O tem se morava še pogovoriti.

Meso kozlička je vendar tudi kot specialiteta.

Imate prav. Pa vendar...

Bi pritrdili, da ste se v zgodbi o kozi namenoma zafilozofirali, kot so. Vam tudi v mladosti pravili filozof?

Nimam besed.

Spominom na mladost niste mogli dati lepšega naslova kot HOTEL SEM PRIJETI SONCE; je to hrepenenje mladega človeka po lepoti - po lepoti lahko hrepeni samo tisti, ki ima nekaj v sebi - ali je samo simboličen pomen: nekaj doseči, čeprav se nam zdi nedosegljivo?

Oboje je, oboje, Jože. Konkretno in simbolno, Kakor marsikaj drugega v življenju in knjigah.

Nadaljevanje spominov iz otroštva je delo SLIŠAL SEM, KAKO TRAVA RASTE; tudi to delo je doživelo ponatis, kar za slovenske razmere ni ravno pogosto.

Če je prva knjiga Hotel sem prijeti sonce tudi hvalnica materi, ste se z drugo oddolžili ateju - hkrati pa primaknili svojo najnovejšo ljubezen - vnukinjo Urško. Spregovorite, prosim, o obeh!

Ja, kolikor o mami sem morda pisal tudi o ateju, če samo pomislim na komedijo in kasneje film Moj ata, socialistični kulak. Ata je bil zelo drugačen kot mama. Sila občutljiv in čustven. Hitro je bil prizadet. Sam je bil dober ko kruh in ni znal skrivati svojih čustev. Čeprav se kasneje v "moških" letih v marsičem nisva strinjala, je imel med nami tremi otroki gotovo mene najrajši. Ker tega ni znal niti skrivati, mi je bilo včasih nerodno in celo hudo pred bratom in sestro. Pravili so mi "Atejev nonek". Urška? O, zlata mala Urška, novo sonce mojega že skoraj ostarelega neba! Te dni sem napisal knjigo, ki bi je brez nje ne mogel. Kako sem ji hvaležen, da me je navdihnila. Kako sem srečen, ker je...

S svojo modrostjo pa Vas je tudi tokrat polnila mati - celo naslov knjige ste povzeli po njeni modrosti. Še preden pa ste hoteli prijeti sonce, ste hoteli prijeti tudi luno - ki pa se je prav gotovo prozaično končala, saj november ni primeren čas za gazenje po mlakuži - drži?

Drži? Seveda drži!

Bolj si star, bolj si nor; tudi to je mamina modrost. Kaže, da Vam je bila politika že v zibel položena - od raznih kritic, ki so v naši mladosti res kar

mrgolele, do današnjega poslanca. Kaj Vas je pripeljalo do zadnjega položaja? Kako gledate na dogajanja od blizu?

Večkrat me kdo vpraša, zakaj sem postal poslanec. I, ljudje so me nagovarjali, naj kandidiram. Potem se me izvolili, že tretjič. Pa sem rekel, škoditi ne more, če vidiš, kako se dela država, politika, zakoni in drugo, in to od blizu... Mnogi mi tudi rečejo: "...pisatelj, ki se je prodal politiki, za plačo, za položaj..."

Prav nič se mi ni treba prilagajati, "prodajati" kaj bolj kot prej, ko sem moral kot učitelj ali dramaturg ali predsednik pisateljev "upoštevati razmere", kakor bi približno rekel Cankar. V politiki sem srečal velike falote, a tudi prav toliko odličnih ljudi kot v drugih poklicih. Presenečen pa sem, da v svetu, v katerem si torej zdaj služim kruh, srečam tudi strahopetce ali zakompleksirance (da ne rečem še kaj bolj nenavadnega v zvezi s pametjo), ki nastopajo v javnosti kot junaki ali modreci... Vendar slovenska država potrebuje tudi slovenske politike. Zakaj bi ne bil med njimi tudi kak humoristični pisatelj, da ne bo tak dolgčas?! Zaradi denarja? Dajte no, denar se "dela" čisto drugje!

Vaša spolna vzgoja je povsod učinkovita, mar ne?

Mislite na "erotično" črtico O moji prvi polporoki? Ja, z njo imam posebno izkušnjo. Rad jo berem; ker na svojevrsten način že majhne otroke "vznemirja", da so med seboj drugačni, da imajo eni "lulčke", drugi pa "lulike". Zato včasih opazujejo te različnosti. V tem ne vidijo nobenega greha, erotike, pokvarjenosti... Kar hitro pa spoznajo, da se zdi vse to odraslim nekako grdo, nekaj, o čemer se ne sme govoriti, kaj šele razkazovati ali "uporabljati", obenem pa odrasli z veliko žlico segajo v to "prepovedano" čutnost. In to se tiče vseh nas, ali ne? In zato je moj nedolžni humorni prispevek in pogled v ta svet med vsemi priljubljen, med učiteljicami in učenci; kakšne nune ali tercijalke pa se seveda ob tem križajo... A to je njihov problem, ne moj!

Včasih so bili res ozki pogledi - cerkev je bila za tedanjo oblast v Vaši rosnih mladosti samo opij ljudstva; in ko ste z očetovim priporočilom zbrisali z risbe po opazovanju cerkev, ste si prislužili pohvalo, pa spet novo izmišljeno ime - dialektik. Kako pa je z dialektiko danes?

Čeravno je "dialektični materializem" kot socialistični temelj znanosti že davno presežen in so resni ljudje vanj dvomili skozi in skozi, pa je te vrste "dialektika" (ugajati nadrejenim), o kateri pišem v črtici, žal, večna...

Z ljubeznijo govorite tudi o sestri Jožici in bratu Franciju - kaže, da ste vse življenje povezani?

Ja, v otroštvu je bila naša družina strašno močno povezana. Veselili in žalostili smo se drug za drugega kot ena sama duša. Zdaj pa smo taki bratje in sestre kot vsi drugi.

S piscem spremne besede, s Tonetom Pavčkom, imata precej skupnega. Pesnik omeni, da so kdaj pa kdaj celo Toneti v slovenski književnosti dobri pisci. Oba sta bila predsednika Društva slovenskih pisateljev, oba imata hčerki igralki. In čeprav je Tone Pavček za Vas rekel, da ste drugačen od večine Slovencev, ker ste neuničljivo živ, sta vendarle tudi v tem sorodna. In ko ocenjuje delo *Slišal sem, kako trava raste*, je zapisal: Če je vsako spominjanje mladosti ozarjeno s svojo otožno in lepo svetlobo, je tu še nekakšna dobrotnost mladosti tako v bogastvu revščine kot v razkošju majhnosti. Kajti najsi Partljič slika tudi še tako socialno revno življenje, ga nikoli ne zanesse v jamrarijo. Vse je v znaku stavka, ki ga je zapisal v eni od zgodb: *A mi smo živeli lepo in srečno otroštvo! Lepo in srečno se o tem otroštvu tudi bere: nič ni izkrivljeno, preprosto je, dano skozi otroške oči in spomin moža, ki zna ceniti dobro in zlo in ume tehtati vrednosti, ki jih je podedoval v mladosti. V to veliko majhnost otroštva sije dobrota razumevanja*

in lepota ljubezni, ki jo je bilo mnogo v družini, čeprav o tem kajpak niso govorili.

Pavčkovim mislim - kot že tolikokrat - rad pritrdim - kajne, tu tudi pri Vas ni nobenega oporekanja?

Kdo pa bo oporekal Tonetu Pavčku? Zlasti, če si njegov prijatelj!

Tretje delo, o katerem se bova pogovarjala, je *DUPLEŠKA MORNARICA*. Ne vem zakaj, ampak naslova si nikakor nisem mogel zapomniti. Vedno sem ga mešal z Beltinško bando. Vendar pa samo toliko časa, dokler se nisva skupaj peljala ob Dravi, ko sva šla podeljevat bralne značke v Celovec. Drava, meni tako malo znana reka, je s svojo skrivnostjo in s svojim splavarstvom zaživela. Tu je bil še spomin na pisatelja Antona Ingoliča, sam pa sem komaj čakal, da najdem čas za branje *Dupleške mornarice*. Zdaj je to za mano, zato pa je čas, da poveva kaj o tem delu tudi drugim. Ta mladinska povest z reke Drave je nekoliko drugačna od omenjenih knjig mladostnih spominov. Že z uvodnim razlaganjem dogodkov v posameznem poglavju se skušate zgledovati v preteklosti, ampak samo na videz, saj ne morete skriti s humorjem začinenega pisanja.

Ste podobno kot pisatelj Anton Ingolič tudi Vi preživljati dneve s splavarji?

Ne, ker danes pravih splavov na Dravi ni več. Izkoristim pa vsako priložnost, da se peljem s "turističnim splavom", seveda le kratko pot, in celo z "raftingom" sem se spustil iz Dupleka do Ptuja. V času mojega otroštva pa pravih flosov in šajk ni bilo več, reko Dravo so "ubile" elektrarne, saj je bolj "stoječa" kot deroča, kakršna je bila v času splavarjenja. Le "govorica" vode Drave, ki mi pripoveduje stare zgodbe, ko ob njej lovim ribe, me je sama spomnila na splavarje. In še ena skrivnost: glavni junak Franček je v "resnici" moj ata... Četudi ni bil nikoli na splavih, v povesti pa vodi splav... ampak prizori o otroštvu v Hočah, stric Rudolf v Dupleku, smrt mame in še kaj, so takšni, kot je on pripovedoval... Vidite, to je skrivnost literature...

Deček, ki v moji knjigi potuje in "deluje" na splavu, je po srcu in duši moj ata, on sam pa, kot rečeno, ni imel nič z Dravo, razen da je nekajkrat z menoj lovil ribe ob njej... Tista kodrasta Barbara s Hrvaške pa je morda podobna Urški, čeravno niti njena mamica niti njen očka nista bila rojena v času splavov... Veste, zakaj sem zapisan literaturi? Ker je največje polje svobode... !

Izrazili ste pomislek, ali povest sodi med mladinska dela - morda je bil Vaš pomislek zaradi prvih poglavij. Ker pa se v sredini delo osredotoči na mlade, je pomislek popolnoma odveč, hkrati pa je prav, da je socialna tematika prisotna tudi v mladinskih delih - tudi takšno je bilo življenje, mar ne?

Seveda, seveda!

V drugem delu se življenje odvija kot napeta kriminalka - Franček, Lojz in Angel se čez noč prelevijo v odrasle, ranca - čoln, imenovana Dupleška mornarica, pa postane osrednji prostor dogajanja. Je vse plod pisateljske domišljije - ali ste kje tudi v življenju zaznali podobne osebe?

Sem že odgovoril, mar ne?

Če so osrednji junaki še skoraj otroci - od kod zaupanje v mlade, da bodo izpeljali zastavljeno nalogo?

Kaj pa je zdaj to, dragi prijatelj Jože? Kako: od kod zaupanje v mlade? Vsi otroci so zmeraj stoodstotni in kompletni! So osebnosti. Omejeni so morda s telesnimi sposobnostmi, z duhom zagotovo ne. Verujem in zaupam Človeku, torej kajpada predvsem mlademu. Saj ste tudi Vi tako mislili vprašati, kaj, Jože?

Hotel sem samo Vašo potrditev.

Zadnje, sklepno dejanje, se odvija šestdeset let kasneje - torej v sedanosti. Ste hoteli z osrednjima junakoma pokazati, da mora vsak dobiti svoj prostor pod soncem, prijeti soncê?

Seveda, seveda. Sem že odgovoril, mar ne? - A v tem prizoru je še nekaj: Moja mama ima osemdeset let, ata mi je že umrl, meni se nekje v daljavi že prikazujejo šestdeseta... Zadnje poglavje govori o občutku zadnjih poslavljanj... In še o tem, da staremu človeku ljubezen, bližina človeka nista nič manj pomembna kot otrokom.

Vso Vašo dejavnost je zaznamovalo več področij: najprej učitelj; nato poklicno delo v gledališču, vmes ste bili predsednik Društva slovenskih pisateljev, potem poslanec - in zdaj zraven še predsednik Bralne značke Slovenije. Vem, da se področja tudi prepletajo: prvo in drugo še vedno združujete tudi tako, da na šoli, kjer je Vaša življenjska družica, vsako leto pripravite gledališko predstavo; po svoje povezujeate predsednikovanje pri pisateljih in Bralni znački - zanima pa me, kako skozi vse to obdobje ustvarjalnega življenja doživljate stike z učenci - kot učitelj, kot mentor, kot predsednik? Kako v Vas odmeva prvotni poklic učitelja - je ostalo še kaj omame?

Iz učiteljskega poklica nisem odšel zaradi poučevanja ali otrok. "Zbornica" mi je že šla včasih malo na živce... Zaradi tega, se mi zdi, bi lahko jutri spet stopil v razred in učil pravilno slovensko pisati, razumevati pesmice, odkrivati skrivnosti besede, knjig ali celo slovnice... Ampak saj sem kar naprej v šoli, kot mož učiteljice, poslanec, ki je sprejemal šolsko zakonodajo, mladinski pisatelj, predsednik Bralne značke, režiser otroških predstav, dedek vnukinje, ki je zmagovito končala prvi razred...

Občudovanja vredni ste, kako zmorete ob vseh obveznostih še globoko poseči v življenje in ustvarjati dela z različnih področij. Ob vprašanju, katero je najljubše delo, navadno pisatelji odgovarjajo, da tisto, ki še ni napisano. Ima med Vašimi deli častitljivo mesto tudi kakšno mladinsko delo?

Pred dnevi sem končal svojo novo knjigo z naslovom MAŠA IN TJAŠA. Sam seveda ne ločim "mladinskih knjig" od "pravih" knjig. Še ves sem v svetu in duši Maše, ki je brez Urške (saj to sem že rekel, mar ne?) ne bi bilo... Tu je iskati odgovor na Vaše vprašanje: "Ima med Vašimi deli častitljivo mesto tudi kakšno mladinsko delo?"

Kako doživljate gibanje za dobro knjigo? Kaj priporočate mladim - kaj tudi manj mladim?

V dobro knjigo skočim kot plavalec v vodo... Kaj priporočam? Skočite za menoj!

Jože Zupan

PREPROSTE BESEDE

ŽIVLJENJE S SMEHOM

SREČANJU S PISATELJEM NAPROTI
NA SMEH NAM GRE
S PISATELJEVIMI DELI ZA BRALNO ZNAČKO
MED HUMORJEM IN STVARNOSTJO

PREPROSTE BESEDE

Glasilo Osnovne šole dr. Pavla Lunačka Šentrupert

ŽIVLJENJE S SMEHOM

Šolsko leto 1998/99

XXIX. / 1

Mentorica: učiteljica Danica Zupan

Uredil: prof. Jože Zupan

Tehnično uredil in oblikoval: dipl.inž.arh. Rupert Gole

Ilustracije so iz Kronike Bralne značke, avtorji:

akademska slikarja Marjanca Jemec - Božič in Marjan Manček

ter ilustrator Božo Kos

Tisk: Otisk Trebnje

Število izvodov: 300

Šentrupert

1998

Po mnenju Ministrstva za kulturo - številka 415 - 311/97 -mb/sp z dne 13. III. 1997 - spada šolsko glasilo Preproste besede med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

Sk1
PREPROSTE

II 22403/1998/99

200300016,1

COBISS